

GYÖRGY
DRAGOMÁN

BIELY KRÁĽ

PRELOŽILA
GABRIELA MAGOVÁ

ZELENÝ KOCÚR

EDÍCIA PEVNÝ BOD

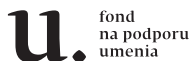
GYÖRGY DRAGOMÁN

Biely kráľ

**ZELENÝ®
KOCÚR**

Z maďarského originálu Dragomán György: A fehér király (Magvető Könyvkiadó, Budapešť 2005) preložila Gabriela Magová.

Publikáciu z verejných zdrojov podporil Fond na podporu umenia.

Vydanie tejto knihy podporil program Publishing Hungary Ministerstva zahraničných vecí a vonkajších ekonomických vzťahov Maďarska.

KÜLGAZDASÁGI ÉS KÜLÉGYSZERZÉSI MINISZTERIUM
MINISTERSTVO VONKAJŠÍCH EKONOMICKÝCH VZŤAHOV
A ZAHRANIČNÝCH VECÍ MAĎARSKA

Redakcia: Mária Klapáková
Translation © 2019 by Gabriela Magová
Redaktorka edície: Renáta Deáková

Copyright © 2007 by György Dragomán
First Edition: 2005, Magvető Könyvkiadó, Budapest

Slovak edition © 2019 by Vydavateľstvo Zelený Kocúr s. r. o.
www.zelenykocur.sk

Druhé, opravené vydanie.
Prvé vydanie vyšlo vo vydavateľstve Kalligram, 2008.

Grafická úprava: Design Amorandi
Návrh obálky: Tibor Hrapka

ISBN 978-80-89761-56-2
EAN 9788089761562

Všetky práva vyhradené. Nijaká časť tejto knihy sa nesmie reprodukovat alebo ukladať vo vyhľadávacom systéme ani byť prenášaná v akejkoľvek forme či akýmkoľvek spôsobom elektronicke, mechanicke, kopírovaním, nahrávaním alebo iným spôsobom rozširovaná bez predchádzajúceho výslovného písomného súhlasu vydavateľa.

obsah

tulipány	5
skok	17
koniec sveta	25
čakan	35
muzika	49
čísla	60
ventil	71
darček	85
vojna	99
afrika	128
prehliadka	148
zlato	154
tunel	175
hojnosť	182
kino	190
dohoda	204
výhľad	224
pohreb	235

tulipány

Budík som večer strčil pod vankúš, aby som ho počul iba ja a aby sa mama nezobudila, ale hodiny ešte ani nezazvonili a už som bol hore, tak veľmi som sa chystal na prekvapenie. Z písacieho stola som vzal poniklovanú čínsku baterku, vytiahol som budík spod vankúša, zasvietil som naň, bolo trištvrte na päť, zacvakol som ho, aby nezvonil, potom som vzal z operadla stoličky pripravené šaty a rýchlo som sa obliekol, ale stále som dával pozor, aby som nerobil žiadny hluk. Keď som si naťahoval nohavice, náhodou som kopol do stoličky, ale našťastie sa neprevrhla, len sa buchla o stôl, aj dvere izby som otvoril opatrne, ale vedel som, že nezaškrípu, lebo som pánty deň predtým natrel strojovým olejom. Šiel som k príborníku, veľmi pomaly som vytiahol prostredný šuplík, vybral som veľké krajčírské nožnice, ktorými ma mama strihávala, potom som odomkol zámku na vchodových dverách a potichučky som vyšiel, po prvú otočku na schodoch som ani nebežal, až za ňou som sa pustil šprintom dolu schodmi. Kým som dobehol pred činžiak, celkom som sa rozohrial, šiel som k malému parku, lebo tam, pri prameni, rástli v záhonoch najkrajšie tulipány v meste.

Vtedy sme už boli vyše pol roka bez otca, a pritom to malo byť tak, že pôjde len na týždeň, k moru, na nejakú výskumnú stanicu, vo veľmi súrnej záležitosti, keď sa so mnou lúčil, povedal, že mu je ľúto, že ma nemôže vziať so sebou, lebo o takom čase, neskoro na jeseň, je more naozaj nezabudnuteľným zážitkom, je oveľa búrlivejšie ako v lete, hádže mohutné žlté vlny, dokiaľ len oko dovidí, všetko je samá biela pena, nič to, sľubuje, že keď sa vráti, vezme ma so sebou a ukáže mi ho, ani nechápe, ako sa mohlo stať, že som už mal desať rokov a more som ešte vždy nevidel, nevadí, veď si to vynahradíme aj s ostatnými vecami, čo si máme vynahradiť, načo sa náhliť, na všetko bude dosť času, lebo život je pred nami, to bol jeden z otcových obľúbených výrokov, ja som nikdy celkom nechápal, čo znamená, keď sa potom nevrátil domov, často som nad ním rozmýšľal, aj tá rozlúčka mi často prišla na um, v deň, keď som ho videl naposledy, prišli po otca jeho kolegovia v sivom aute, práve som sa vrátil zo školy, keď sa pohýnali, keby nám nebola odpadla posledná hodina, prírodopis, ani by som ich už nestihol, práve nasadali do auta, keď som tam dorazil, veľmi sa ponáhľali, kolegovia ani nechceli dovoliť, aby otec so mnou hovoril, ale otec ich tvrdo zahriakol, aby to nerobili, že aj sami majú deti, vedia, aké to je, tých päť minút nezaváži, a vtedy jeden kolega, vysoký bielovlasý muž v sivom obleku, mykol plecom a povedal, že dobre teda, tu už naozaj tých päť minút nezaváži, no a vtedy otec prišiel ku mne, zastal pred mnou, ale nepohladkal ma, ani ma neobjal, len si stále držal sako, oboma rukami ho držal pred sebou a tak mi povedal to o tom mori, že ho v tom výskumnom ústave súrne potrebujú, bude tam týždeň, ak bude situácia veľmi

vážna, tak možno trochu dlhšie, dovtedy, kým nedá veci do poriadku, a ešte chvíľku rozprával o mori, lenže potom ten jeho vysoký šedivý kolega pristúpil k nám, položil ruku otcovi na plece a povedal, poďte, pán doktor, päť minút uplynulo, teraz už treba ísť, inak zmeškáme lietadlo, otec sa vtedy zohol, pobozkal ma na čelo, ale neobjal ma a povedal, aby som dával pozor na mamu, aby som bol dobrý chlapec, lebo teraz budem chlapom v rodine ja, tak aby som sa držal, a ja som povedal, že dobre, budem dobrý, a on nech dáva pozor na seba, a jeho kolega sa vtedy na mňa pozrel a povedal, neboj sa, chlapče, my na pána doktora dáme pozor, žmurkol na mňa, potom otcovi otvoril zadné dvere dodávky, pomohol mu nastúpiť, šofér medzitým naštartoval motor a len čo sa za otcom zavreli dvere, už aj vyrazili, a ja som schytil školskú tašku, otočil som sa a šiel som k nášmu vchodu, lebo som zohnal nového útočníka do svojho gombíkového futbalového mužstva a chcel som vyskúšať, či sa aj na voskovanom plátne šmýka rovnako dobre ako na kartóne, nezostal som tam ani som mu nezakýval a nepozeral som sa za autom, nepočkal som, kým sa stratí na konci ulice. Jasne sa pamätám na otcovu tvár, bola zarastená, voňala od cigariet, vyzeral veľmi, veľmi unavený, aj úsmev mal taký polovičný, veľa som o tom rozmýšľal, ale nemyslím si, že by bol dopredu tušil, že sa nebude môcť vrátiť domov, o týždeň sme od neho iba dostali list, písal, že situácia je oveľa vážnejšia, než predpokladali, podrobnosti nám, žiaľ, z bezpečnostných dôvodov nemôže napísať, ale musí ostať ešte nejaký čas, ak všetko pôjde dobre, o pár týždňov by mohol prípadne dostať deň-dva dovolenky, ale teraz ho potrebujú vo dne v noci. Odvtedy poslal ešte zopár listov, tak raz za

tri-štyri týždne, a v každom písal, že sa už čo nevidieť vráti, ale nakoniec neprišiel ani na Vianoce, aj na Silvestra sme ho darmo čakali, a už sme mali apríl, a už ani listy necho-
dili, a začínal som si myslieť, že otec v skutočnosti ušiel za hranice, tak ako otec môjho spolužiaka Egonka, ktorý preplával Dunaj a prešiel do Juhoslávie a odtiaľ na Západ, ale odvtedy o ňom niet ani chýru, takže ani nevedno, či ešte vôbec žije.

Šiel som zozadu poza čínžiaky, lebo som nechcel nikoho stretnúť, nechcel som, aby sa ma ktokoľvek pýtal, kam som sa to vybral tak zavčas rána. Pri prameni, našťastie, nebol nikto, takže som pekne-krásne preliezol reťaz, vliezol som do záhona medzi tulipány a vytiahol som veľké nožnice, a začal som strihať kvety, stonky som odstrihával celkom naspodku, pri zemi, stará mama raz povedala, že čím nižšie človek odreže stonku tulipána, tým dlhšie vydrží, najlepšie je, ak ju zrežeme rovno aj s listami, najprv som ich chcel nastrihať len dvadsaťpäť, ale asi pri pätnástich som sa pomýlil v počítaní, tak som už len strihal jeden po druhom, kabát som mal samú rosu, nohavice tiež, nestaral som sa, myslel som na otca, že aj on to asi robieval nejako takto každý rok, aj on asi takto rezal tulipány každú jar, mama mi často rozprávala, že ju otec požiadal o ruku s tulipánmi, dvoril jej s tulipánmi a aj výročie svadby oslavoval tulipánmi, každý raz sedemnásteho apríla ju prekvapil obrovskou kyticou tulipánov, ráno, keď sa zobudila, kvety ju už čakali na kuchynskom stole a ja som vedel, že tentoraz by to bolo práve ich pätnáste výročie, a chcel som, aby mama dostala takú veľkú kyticu, akú ešte nikdy.

Nastrihal som toľko tulipánov, že som ich už ledva vlád-
dal udržať, ako som si ich pritískal, kytica sa mi rozpad-

la v náručí, takže som tulipány zložil vedľa seba na zem, striasol som z nožníc rosu, a tak som ďalej strihal jeden kvet za druhým, pritom som myslel na otca, že aj on iste strihával kvety týmito istými nožnicami, pozeral som na svoje ruky, skúšal som si predstaviť otcove ruky, ale darmo, lebo som aj tak videl len svoje tenké biele ruky, svoje prsty v zodratých kovových krúžkoch nožníc, a vtom na mňa skrikol nejaký starý pán, že čo to robím, nech idem okamžite k nemu, čo si to predstavujem, že len tak strihám kvety, aby som vedel, že zavolá žandárov a ja pôjdem do polepšovne, kam patrím, obzrel som sa, našťastie nebol známy, tak som mu zakričal, aby bol ticho, že kradnúť kvety nie je hriech, potom som strčil nožnice do vrečka, pozbieral som oboma rukami tulipány zo zeme, zopár ich tam aj zostalo, a na druhom konci som vyskočil zo záhona, počul som, ako za mnou kričí, aby som sa hanbil, ako to rozprávam, ale že nevádí, zapísal si moje školské číslo, no ani som sa neobzrel, lebo som vedel, že si ho nemohol zapísať, lebo som schválne prišiel v tom kabáte, na ktorom som školské číslo nemal našité, takže som spokojne bežal domov, kvety som pridržal oboma rukami, aby sa nepolámali, hlavičky tulipánov o seba udierali, sem-tam sa mi dotkli tváre, aj široké listy svišťali a šušťali, voňalo to, ako keď strihajú trávnik, len oveľa silnejšie.

Keď som dobehol na štvrté, zastal som pred dverami, čupol som si a opatrne som položil kvety na rohožku, potom som vstal a pomaly som otvoril vchodové dvere, prekročil som kvety, a potom som tam len tak stál v tmavej predizbe a načúval som. Mama sa našťastie ešte nezobudila, takže som pekne-krásne tie tulipány nanosil do kuchyne, všetky som ich položil na kuchynský stôl, šiel

som do špajze, spod police som vybral najväčšiu fľašu od uhoriek, zanesol som ju k vodovodu, naplnil som ju vodou, potom som ju dal naprostred kuchynského stola a pekne som do nej poukladal tulipány, bolo ich toľko, že sa ani všetky nevmestili do fľaše, zostalo ich asi tak desať, tie som dal do drezu, potom som šiel k stolu a ako som vedel, skúšal som kyticu upraviť, ale veľmi sa mi nedarilo, pre veľké listy stáli tulipány dosť lárom-fárom, niektoré boli prikrátke, iné pridlhé, videl som, že ich bude treba podstrihnúť na rovnakú dĺžku, ak chcem, aby tá kytica nejako vyzerala, a vtedy mi napadlo, že keby som z komory doniesol veľký hrniec na vyváranie, doň by sa všetky kvety pomestili a možno by ich ani nebolo treba skracovať, takže som zasa šiel k špajzovým dverám, otvoril som ich, vytiahol som spod police hrniec, no a vtedy som počul, že sa otvárajú kuchynské dvere, a ozvala sa mama, že kto je, je tu niekto, mňa nevidela, lebo ma zakrývali dvere do špajzy, ale ja som cez škáru vo dverách videl, že tam stojí, bola v dlhej bielej nočnej košeli, bosá, a videl som jej do tváre, keď zbadala tulipány, celkom zbledla, jednou rukou sa oprela o veraje, otvorila ústa, myslel som, že sa bude usmievať, ale skôr sa tvárila, akoby chcela zvyšknuť alebo kričať, akoby bola veľmi zúrivá alebo akoby ju čosi veľmi bolelo, celkom sa jej skrivila tvár aj oči sa jej zúžili a počul som, ako zhlboka dýcha, a potom sa pomaly poobzerala po kuchyni a keď uvidela otvorené dvere do komory, pustila sa verají, odhrnula si vlasy z čela a vzdychla, a opýtala sa, ty si to, synček, a ja som na to nič nepovedal, len som vyšiel spoza dverí a zastal som si k stolu, a povedal som, že som ju chcel prekvapiť, a že prosím pekne, nech sa nehnevá, nechcel som nič zlé, urobil som to len preto, lebo ma

otec požiadal, aby som bol chlapom v dome, kým bude preč, a vtedy som videl, že sa mama snaží usmiať, lenže na očiach jej bolo vidieť, že je ešte vždy veľmi smutná, a povedala, že sa nehnevá, hlas mala celkom hlboký a drsný, nehnevá sa a ďakuje pekne, a keď to povedala, podišla ku mne a objala ma, ale nie tak ako vždy, ale oveľa, oveľa silnejšie, veľmi silno si ma pritísila, tak ako raz, keď som bol chorý, aj ja som ju objal a cez šaty a nočnú košeľu som cítil, ako jej bije srdce, a spomenul som si na tulipány, ako som v parku kľáčal a strihal jeden tulipán za druhým, a cítil som, že ma mama stisla ešte silnejšie, aj ja som ju silnejšie objímal a nos som mal ešte vždy plný tulipánovej vône, tej zelenej, silnej trávovej vône, a vtedy som zacítil, že sa mama striasla a vedel som, že sa hneď rozplače, a vedel som aj to, že potom budem plakať aj ja, a nechcel som, ale nevládal som ju pustiť, len objímať, chcel som jej povedať, aby nesmútila a že to nič, ale nevládal som nič povedať, vôbec som nevládal otvoriť ústa, no a vtedy niekto stlačil zvonček pri vchodových dverách, tvrdo sa doň oprel, zvonček veľmi hlasno a dlho drnčal, raz, dvakrát, trikrát, a vtedy som zacítil, že ma mama pustila, akosi jej odrazu vychladlo celé telo, a vtedy som ju aj ja pustil a povedal som, že nech počká, že idem a pozriem sa, kto to je.

Keď som došiel k dverám, napadlo mi, že to isto budú žandári, lebo ma predsa spoznal v parku ten pán a udal ma, a teraz sú tu, prišli po mňa, aby ma zobrali, lebo som ničil verejný majetok a trhal tulipány, a vtedy som si pomyslel, že by som nemal otvoriť, ale zvonček stále zvonil, veľmi hlasno drnčal a už aj kloпали, takže som predsa vystrel ruku, chytil som závoru a odomkol som dvere.

Pred dverami nestáli žandári, ale otcovi kolegovia, tí, s ktorými som ho vtedy videl odchádzať, tak som sa prekvapil, že som ani nevládal otvoriť ústa, vtedy na mňa pozrel ten vysoký sivovlasý a opýtal sa, či mám doma mamičku, a ja som prikývol, napadlo mi, že otec po nich isto poslal darček na výročie svadby, a už som chcel povedať, že vojdite, mama sa vám veľmi poteší, ale než som sa ozval, sivovlasý znova čosi povedal, nepočul som, niečo sa ma spýtal, no a vtedy som povedal, že hej, je doma, a nato sa ozval aj druhý, menší, povedal, že tak oni teda vojdú, potom ma odstrčil od dverí a fakt obaja vošli a zastali v predizbe, a potom sa menší spýtal, ktorá je izba mojej mamy, a ja som povedal, že mama je v kuchyni, ale už som aj šiel dopredu a povedal som, že sú tu otcovi kolegovia, isto priniesli list alebo poslal nejaký darček, mama práve pila vodu z hrnčeka s dlhým uchom, ktorým sme zvykli naplňať kávovar, ruka sa jej zastavila uprostred pohybu, pozrela na mňa, potom pomimo mňa na otcových kolegov a videl som, ako za hrnčekom zbledla, a potom pustila hrnček a videl som, ako jej zmeraveli ústa, ako keď bývala veľmi nazlostená, tak, a potom sa veľmi hlasno opýtala otcových kolegov, že čo tu hľadajú, a tresla hrnčekom o pult, až z neho vyšplechol celý zvyšok vody, a pritom hovorila, aby sa pratali, ale vtedy už obaja vošli za mnou do kuchyne, vysoký sivovlasý sa ani nepozdravil, ale sa hneď spýtal mamy, že čo, vy ste to ani nepovedali chlapcovi, a vtedy mama potriasla hlavou a povedala, že do toho vás nič nie je, ale vysoký sivovlasý povedal, že to bola chyba, lebo skôr či neskôr sa to aj tak dozvie, najlepšie je preniesť sa cez to hneď, lebo jedna lož plodí ďalšiu, a vtedy sa mama rozosmiala a povedala, že veru, veď vy ste už len ozaj pria-

telia pravdy, vtedy ju ten menší zahriakol, aby držala hubu, a mama naozaj stíchla, a ten sivovlasý sa postavil predo mňa a opýtal sa, ty si myslíš, chlapče, že sme kolegovia tvojho otca, a ja som na to nič nepovedal, len som cítil, že mi chladne telo ako na telocviku, keď sme bežali na čas, keď sa človek musel nahnúť dopredu, aby lapil dych, a vtedy sa na mňa sivovlasý usmial a povedal, že aby som teda vedel, oni nie sú otcovi kolegovia, ale od bezpečnosti, a môjho otca zatkli, lebo sa zúčastňoval na protištátnej činnosti, takže ho nejaký čas isto neuvidím, a to pekne dlho, lebo môj otec lopotí na dunajskom kanáli, a či viem, čo to znamená, to znamená, že je v pracovnom tábore a že aký je neduživý, dlho to nepotiahne a už sa odtiaľ ani nikdy nevráti, možno už ani nežije, a keď to povedal, mama schmatla z pultu krčah a hodila ho o zem až sa rozbil na márne kúsky, a vtedy dôstojník stíchol a na chvíľu bolo ticho, a mama povedala, že stačilo, nech okamžite prestanú, ak ju chcú tiež zobrať, nech ju berú, ale mňa nech nechajú na pokoji, lebo ja som ešte len dieťa, tak nech ma nechajú na pokoji a povedia, čo chcú, nech povedia, čo tu hľadajú.

Na to ten nižší povedal, že len tak šli okolo a keď sú už raz tu, tak si povedali, že sa trocha poobzerajú, či v izbe pána doktora nenájdu dačo zaujímavé.

Vtedy sa mama spýtala, či majú na to príkaz a vysoký sivovlasý sa na ňu usmial a povedal, že netreba na každú drobnosť príkaz, na tom nič nie je, keď sa trocha poobzerajú, neverí, že by sme mali čo schovávať.

Mama vtedy veľmi hlasno povedala, že na toto nemajú právo, nech okamžite zmiznú, lebo ak nie, tak teraz hneď, takto ako je, pôjde pred radnicu, sadne si tam a bude štraj-

kovat', a bude verejne žiadať, aby jej manžela pustili na slobodu, čo to má znamenať, že ho držia zavretého bez súdu a bez rozsudku už pol roka, nech je už tento štát hocijaký, ale predsa máme ústavu, predsa máme zákony, na bytovú prehliadku ešte vždy treba prikaz, takže buď nech ho ukážu, alebo nech sa už aj pracú.

Nato sa sivovlasý dôstojník na mamu usmial a povedal, že jej veľmi pristane táto veľká bojovnosť a že otcovi tam na dunajskom kanáli isto veľmi chýba, lebo je naozaj krásna žena, škoda, že sa už nikdy neuvidia.

Vtedy mama očervenela, tvár sa jej celkom zaliala farbou, videl som, ako sa jej naplo celé telo, pomyslel som si, že isto hneď podíde k šedivému dôstojníkovi a vyfacká ho, myslím, že som ju ešte nikdy nevidel takú našťvanú, a vtedy sa mama naozaj pohla, ale nie smerom k dôstojníkovi, ale šla rovno k vchodovým dverám, otvorila ich a povedala, že stačilo, von, okamžite nech sa pracú z jej domu, lebo ak nie, hneď teraz zavolá svojmu svokrovi, vedia dobre, že bol tajomníkom strany a darmo, že je už na dôchodku, má ešte toľko priaznivcov, že zariadi, aby ich za to, čo tu robia, preradili na dopravné, takže ak si nechcú uškodiť, nech idú, a to povedala tak tvrdo, že som tomu skoro aj sám uveril, hoci som vedel, že by mama sama od seba nikdy nezavolała starému otcovi, lebo odkedy jej stará mama povedala do očí, že je nenormálna židovská kurva, odvtedy mama ani s ňou, ani so starým otcom neprehovorila, ale z toho, ako to mama hovorila, sa to nedalo vidieť.

Menší dôstojník na to povedal, že teda takto, lenže ak si hádam myslí, že starému zostal ešte akýkoľvek vplyv, najmä teraz, keď mu odvedli syna, tak sa teda veľmi mylí, lebo sa môže tešiť, ak ho samého neinternujú, ale ak chce

mama telefonovať a sťažovať sa, nech sa páči, a podišiel k pultu, chytil príborníkový šuplík a vytrhol ho, ale tak silno, že mu šuplík zostal v ruke a nože, vidličky, lyžice a lyžičky sa rozleteli po kuchyni, dôstojník tresol šuplíkom po pulte, takou silou, až sa zadná strana šuplíka odtrhla, a povedal, nech sa páči, teraz sa už bude mať na čo sťažovať, ale toto je ešte len začiatok, veru tak, ešte len začiatok, videl som, ako sa mu skrivila tvár, a vedel som, že o chvíľu prevrhne stôl, ale vtedy mu sivovlasý položil ruku na plece a povedal, pokoj, Ďurko, pokojne, nechaj tak, zdá sa, že sme sa v dáme zmýlili, mysleli sme si, že je to múdra žena, mysleli sme si, že vie, kedy a ku komu má byť milá, ale ako sa zdá, nemá toľko rozumu, aby rozpoznala tých, čo jej chcú dobre, zdá sa, že sa chce za každú cenu zamotať do problémov. Dobre, nech je, ako chce. Dôstojník s menom Ďurko vtedy zhodil šuplík na zem medzi porozhadzovaný príbor a povedal, že dobre, súdruh major, nech je, ako chcete, poďme.

Dôstojník s menom Ďurko vtedy pozrel na mamu, kývol hlavou, potom sa otočil ku mne a povedal mi, že dobre, odídu, ale len preto, lebo vidí, že máme radi kvety a kto má rád kvety, nemôže byť zlý človek, a keď to povedal, podišiel k stolu a ja som si myslel, že predsa len zhodí uhorkovú fľašu, ale len vytiahol jeden tulipán, podržal si ho pred nosom, ovrňal ho a povedal, že tulipán má jedinú chybu, že nijako nevoní, inak je to naozaj krásny kvet, nato vyšiel z kuchyne, poďme, súdruh major, sivovlasý na to nič nepovedal, len kývol, aby šiel, dôstojník s menom Ďurko sa vtedy pohol, keď došiel k mame, podal jej tulipán, mama ho bez slova vzala a dôstojník s menom Ďurko vtedy povedal, že kvetina pre kvetinu, nato sa ešte raz obrátil

ku mne, pozrel na mňa, žmurkol, potom vyšiel z dverí a už aj kráčať dolu schodmi.

Aj major vyšiel a mama chcela za ním zaplesnúť dvere, ale vtom major prekročil prah a položil nohu medzi dvere, aby ich mama nevedela zavrieť, a povedal pomaly, pokojne, že toto ešte oľutujete, pani, lebo keď sa vrátíme, vytrháme aj podlahu, aj tesnenie z okenných rámov, pozrieme sa aj pod vaňu a do plynových rúr, rozoberieme celý dom a môžete si byť istá, že nájdeme, čo hľadáme, môžete si byť istá, zmĺkol, obrátil sa a šiel aj on dolu.

Vtedy mama zatresla dvere, ale predtým som ešte počul, ako major hovorí, že dovidenia, mama sa otočila, oprela sa chrbtom o zavreté dvere, stála tam s červeným tulipánom v ruke, hľadela na črepiny hrnčeka, na porozhadzovaný príbor, na rozbitý šuplík, ústa sa jej zachveli, potom pomaly stvrdli, stisla pery a veľmi ticho povedala, aby som doniesol lopatku a metlu, pozbierajme pekne črepy z hrnčeka, a ja som vtedy pozrel na tulipány v tej uhorkovej fľaši na stole a chcel som sa mamy spýtať, všakže to, čo tí dôstojníci povedali o otcovi, všakže to nie je pravda, vráti sa domov, však, a obrátil som sa k mame, a videl som, že práve ovoňala ten tulipán a oči sa jej tak mokro leskli, že som vedel, že ledva zadržiava slzy, takže som sa radšej nič nespýtal.

skok

So Szabim sme dosť skoro prišli na to, že z kriedy nemôžeme mať horúčku, že je to len legenda, lebo sme každý zjedli jeden a pol kriedy, no nič sa nám nestalo, a pritom sme vyskúšali aj farebné, Szabi zjedol zelenú a ja červenú, ale darmo sme pri škole pod mostom čakali poldruha hodiny, nič sa nám nestalo, len sme cikali farebne, ja červenkasto a Szabi zelenkasto, a trik s teplomerom sme si už netrúfali skúšať, mňa minule mama prichytila, ako strkám koniec teplomera ku kaloriferu, a Szabi pred dvoma týždňami pred písomkou z matiky dopadol ešte horšie, lebo ho pridržal pri žiarovke a ortuť sa v okamihu tak rozžeravila, až vybuchla, takže Szabiho zmlátil otec remeňom s pracou, teda o teplomere nemohlo byť ani reči, ale niečo sme tak či tak museli vymyslieť.

Vedeli sme, že ak na druhý deň neochorieme, tak je po nás, v škole nás ostatní zahlušia, lebo dovtedy vysvitne, že sme všetky triedne peniaze, za ktoré sme mali kúpiť látku na vlajku a transparenty na prvomájový sprievod, náhodou prehrali v herni na automatoch v podchode pod bábkovým divadlom, lebo Feri nám naklamal, že na tom novom stroji vyhráva automaticky každý tretí hráč, veď preto

sú to automaty, keď sme ho vyskúšali prvý raz, ozaj sme vyhrali desiatku, ale potom sme už len prehrávali, nakoniec sme už len chceli získať späť to, čo sme prehrali, tretiu stovku sme rozmenili fakt len preto, aby sme peniaze vyhrali späť, a skoro sa nám to aj podarilo, ale potom sme pri blikáčkách nevedeli chytiť rytmus, a presne keď sme stisli tlačidlo, zmenil sa extrasuperbonus na nulu, takže sme stratili všetko, a potom sme nadarmo vysvetľovali krupiérov, že to neboli naše peniaze a že nech nám ich vráti, ten sa iba rehotal a vravel, že taký je hazard a keď nezavrieme papule, tak po nich zopár dostaneme, a ak už nechceme hrať, nech sa praceme, lebo len zaberáme miesto platiacim hráčom, no a keď sme vyšli na Ulicu revolučných martýrov, pozreli sme so Szabim na seba a obaja sme vedeli, že sme v tom fakt až po uši, vtedy Szabi povedal, že bude najlepšie, keď pôjdeme na stanicu a naskočíme na nejaký nákladný vlak, a pôjdeme do Petroşani, a dáme sa k baníkom, lebo počul, že tam dovoľia pracovať aj deťom a nikoho sa na nič nepýtajú, keď sa hlási na prácu, pretože v uhoľných baniach nikdy nie je dosť robotníkov, ale ja som povedal, že nech si ide, keď chce, ale ja nejdem, lebo mne sa nechce zomrieť na pľúcnu silikózu, že by sme radšej mohli ochoreť, lebo ak sa nám to podarí, tak sa možno vyhneme celému prvému máju, a nato Szabi povedal, že dobre a že z kriedy sa robí horúčka, takže sme ju hneď aj vyskúšali, ale bolo nám to na nič, darmo som aj cikal červené z červenej kriedy, vôbec to nevyzeralo ako krv a ani to tak vôbec nevoňalo, takže sme vedeli, že musíme vymyslieť niečo iné, vtedy Szabi povedal, že bude najlepšie, ak pôjdeme k prameňu a skúsime vypiť toľko vody, koľko len vládžeme, lebo ak budeme tú ľadovú vodu z prameňa

piť dosť rýchlo, tak na sto percent chytíme nejaký seriózný zápal pľúc, a to sú najmenej tri týždne v nemocnici a ešte nás všetci budú ľutovať, a na peniaze si ani nespomenú.

Pri prameni nebol skoro nikto, iba štyria čakali na vodu s krčahmi, kým ich naplnili, vyliezli sme na podstavec ukradnutej sochy a na striedačku sme predvádzali Nosiča revolučnej pochodne, išlo o to, aby sme čo najviac natrčili pravú ruku, akoby sme v nej mali ozaj fakľu, pri tom sme sa vôbec nesmeli pohnúť a sochu bolo možné obhadzovať naraz len jedným zrnkom štrku, aj to nie do tváre, a kto vydržal dlhšie, ten vyhral, práve som bol na rade, keď aj posledný človek naplnil krčah a vtedy Szabi strčil ruku do štrku a hodil do mňa za plnú hršť, a povedal, že poďme, zápal pľúc čaká, a ja som povedal, že dobre, ale že on začína, lebo to vymyslel a ešte aj podvádza pri hre, na čo on povedal, že aj tak vie, že som zbabelec, a že on mi ukáže, ako sa to robí.

Voda vytekala z hrubej vodorovnej železnej rúry zo steny pod pamätnou doskou, na pamätnej doske bolo napísané, že si tu uhasil smäd slávny hajdúch Jánku Žjánu, ochranca chudobných, keď utekal pred pandúrmami, aj to, že voda je liečivá a že tehotné ženy a dojčiacie matky z nej nesmú piť, takže keď sa Szabi nahol nad rúru, aby sa pustil do pitia, povedal som mu, aby prestal a neponáhlal sa, že si neprečítal tabuľu, tehotné ženy z prameňa piť nesmú, ale Szabi sa vôbec nerehotal, hoci inokedy by sa vždy bol, povedal, aby som nesrandoval, lebo toto je smrteľne vážne, treba to robiť tak, že si človek celkom pritisne ústa k rúre, aby z nej vôbec nemohla vytekať voda, lenže nesmie hneď začať piť, ale musí začať rátať a mal by dôjsť aspoň do sto, a keď je už tlak v rúre taký veľký, že sa dá